

slyn til disse separate Fonds. Man behøvede to store separate Fonds, nemlig for det Første den store Fond til videnskabelig Oplysning, og for det Andet Sorensen Akademi, hvormod de andre vare horte. Det vilde være mere simpelt, og de Anker, som vi nu saa ofte have hørt, og som vi hvert Aar faae at høre med Hensyn til denne Postering, vilde man da vistnok være kommen tilende med.

H. Nielsen: Nærværende Lovforslag ser ved første Blik meget uskyldigt ud, og i den Belysning forekom det mig ogsaa, at den sidste ærede Taler faae det. Det ser nemlig ud, som om der her kun var Spørgsmaal om en Ompostering, og det en Ompostering, der i Grunden kan være meget heldig, idet den letter Regnskabsøversigten, men for mig er Lovforslaget, noget meget Mere, og jeg skal ingenlunde lægge Dølgemaal paa, at jeg der ser noget meget Færligt. Jeg seer deri et stort Tilbagekridt, en Fortsættelse af det samme System i hele vort Undervisningsvæsen ved Universtitet, som har været det gjældende under Enevoldsmagten, idet de samme 16 Konfistorialraader — eller hvor mange der nu er — i Grunden blive de herskende paa dette Omraade, istedetfor at Samsundsrepræsentationen burde være det. Jeg tør maasse tillige minde om, hvad der forøvrigt er Thinget bekjendt, at det er meget store Midler, om hvis Anvendelse her er Tale. Hvor store de ere, veed maasse Ingen med Nøjagtighed; men tager man de Beløb, der indkomme dels gennem Tienden dels som Rente, 25 Gange, bliver Summen imellem 7 og 8 Millioner Rd., snarere Mere end Mindre. Det forekommer mig nu, at naar vi vedtage dette Lovforslag, naa vi i Grunden ikke det, hvad der for mig er det Væsentlige, nemlig at Højskolens — Universtitets — Undervisning kan komme til at gaa i en mere fri, ja jeg kan gjerne sige i en ganske anden Retning end den, hvori den er gaaet siden 1849. Det er ikke nok, at vi have faaet en fri Forsatning paa Papiret, men vi maa ogsaa se at føre den ud i Livet paa alle Omraader. Vedtage vi dette Lovforslag, vilde vi med Hensyn til disse Stiftelser — Stiftelser er igrønt et Navn, jeg

ikke huer, thi det smager formeget af, at der er Adskillige, som skulde forføres; det er jo Stiftelsernes Formaal — ikke naa det, der efter min Mening er ønskeligt, men fortsætte blot i det Spor, at der vedbliver at være en Stat i Staten. Jeg tror, det var det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg), som ifjor paapegede, at det var besynderligt nok, at hele Embedsklassen i Grunden stod i Modsetning til, hvad en stor Del af Befolkningen kunde ville, men det er simpelt hen en Folge af, at man ikke i 1849 kom bort fra Systemet; man har i Grunden ikke, om jeg saa maa udtrykke det, faaet Stikket vendt. Skal det lykkes, er det nødvendigt, at Magten kommer ud af de 16 Konfistorialraaders Haand og kommer over i Samsundsrepræsentationens; først da vilde vi naa at faae en Udvikling, der kan være i Overensstemmelse med vor konstitutionelle Forsatning. Dette er det Eine, og det Andet er, at Midlerne faae en friere Anvendelse. Det er allerede flere Gange paapeget, hvor ønskeligt det er, at man faar Lys i denne Sag, og navnlig at man faar Klarhed over, at de, som kunne betale, virkelig ogsaa betale, at ikke de iforveien Begunstigede nyde Understøttelser, hvorpaa de ikke have Krav, med andre Ord, at vi ved disse store Midler kunne komme til det Standpunkt, at ikke den manglende Formue lægger Hindringer i veien for, at de Gyver, som ere tilstede, ogsaa kunne faae den Udvikling, som er ønskelig. Dette er Noget, som nu langtfra er Tilfældet, og det vil heller ikke naas ved dette Lovforslag, som tvertimod i Grunden fastlaar det Bestaaende og giver det et Slags Hævd. Naar jeg altsaa stemmer imod Loven, ønsker jeg der ved at tilkjendegive, at jeg ønsker disse Midler inddragne i den store Samsundsklasse og under Repræsentationens Forvaltning.

Rettelser.

Sp. 382, Lin. 12 f. n.: „10,000“, læs: „21,000“
— 389, Lin. 6 f. o. Ordene: „hvert Aar“ udgaa.